

Latweeschu Uwises.

Nr. 20. Zettortdeenâ 17tâ Mei 1851.

Leez wehrâ!

Kad taggad Latweeschu Uwises rohka nemm, tad katram Latweetim, kas famu tautu mihle, ja-preezajahs; jo flaidri redsams, ka muhsu tautai gaifma austin aust un ta deena jo tuh-wak nahk, kur Latweeschi paschi prattihs zits zittam to zekku us prahta apgaifmoschanu rah-diht. Scho leezibu dohd schinnis gaddôs schahs paschas Uwises, parahbidamas, ka jo wairak Latweeschi paschi tahm barribu pasneegusch, un ar preeku warram minneht labbu pulzinu tahdu rakstijaju no Latweeschu tautas paschas. Bet ka jau pee katras leetas un pee katra darba eefahkums irr gruhts, ta arri scheitan. Kas pirmureis zekka dohdahs, tam ne warr par taunu nemt, ka pahri werstes maldahs un ne warr to ihstenu zekku til drihs ustrahpiht, — un tahds eefahzejs daschs pawiffam pats ne sinn, ka effoht maldijees, ja ne zits draugs mihligâ prahta wiinam to parahda. Ta nu dascham muhsu jaunam darba-beedrim irr gahjis, stahstus preeksch Uwisehm pahrtulkojohht no Wahzu wallodas. So, kaut gan tahds stahsts irr falikts ar Latwisleem wahrdeem, tad tomehr irr un paleek Wahzu stahsts ween ka jau bijis un Latweetis to ne buht ne saproht ta ka to waijadsetu saprast. Un tas nahk no ta, ka tee Latwiski wahrdi tanni stahsta tapat falikti zits pee zitta, ka tee stahweja Wahz-walloda. So kurfch Latweets jel fakka: „pee semmes leet,“ „ja mans lungs,“ „wiffi pehrkoni!“ u. t. j. pr.? Latweetim arween tapat gohda-wahrdi, woi fakkami-wahrdi irr sawadi ne ka Wahzeetim; jo kad Wahzeetis fakka: „Hochwohlgeborner Herr!“ ka tad skannetu, kad Latweetis to pahrtulkodams fazzitu: „Augstilabbidimmis lungs!“ Latwee-

tis mehds fazziht: „Zeenigs Leelskungs“ woi „augstizeenigs lungs.“ Tapat, kad Wahzeets fakka: „Schuster, bleib' bei deinem Leisten,“ Latweetim scha faklama-wahrda weeta irr tahds: „Arrais lai paleek pee fama arkla.“

Tadeht, mihlee darba-beedri, lai dsennamees jo deenas jo labbaki pasiht sawas tehmu-wal-lodas tikkumus un likkumus, tad ne weenam muhsu raksti woi tee nu buhs pahrtulkoti, jeb teescham sarakstiti, ne buhs par reebchanu, bet par preeku un neweens muhs ne saws par pufskohka-lehzejeem, bet par ihsteneem Latweeschem.

Ka daschi stahsti muhsu Uwises jau pa trim reisehm stahw eekschâ, ta naw muhsu waina, jo woi tad mehds wiffi pasihstam tahs Uwises no pascha pirma galla? War to ja sinn un ja-atbild Uwisu fainneekam. — n.

Leez wehrâ ir to atbildeschanu!

Tê irr ko redseht, kad Latweeschu puifis lauka fakemts un par nekrufschu nopuzzehts, ar spohschu mundeerinu muggurâ pa eelahm gresnojahs, flais un taisns ka behrsite. Tif ko tikkai mihto Brenziti wehl warr pasiht; jo winsch nu isstatahs ka pilsehta kundsinch. Bet woi tad ne sinneet, zil wiinna wirfneekam un underopiziram mohkas bijuschas, un zil winsch irr fukkahts tappis, pirms winsch tahds flais, glihts un spohschs wihrsinch palizzis? Tas ne bija darbs par neeku.

Tahds pats darbs mums gan arri buhtu, kad mehds wiffus tohs puifschus, kas pee man-nas pameitas nahk, arri tapat gribbetum nopuzzeht un teem tapat ka nekrufscham kahjas islohziht un teem to waigu un mutti ta isrik-teht un ar tahdu mundeerinu isgebrbt, ka tee wiffi weenâ gohda pullâ kohpa warr stahweht,

là ismahziti saldati. Tahds underopizirs es nei gribbu buht, nei tahdu darbu spehju. Das buhtu diwejahds darbs. So zits pee mums atnahk par dauds là bauris isgehrbees. Ja tahdu gribb eelaisf Steppenagen lunga driffes nammà, tad tam tee neskaidri swahrki janowelk no mugguras, ja-ismasga un tad pawiffam us jaunu mohdi jafchuj. Bet atkal zits til lepni isgehrbees, ar Wahzu drahnahm tà leppodamees nahk, là mums ne buht ne gribbahs tam list ee-eet pee muhsu pasemmigas Latweefchu meitinas.

Ar teem pirmajeem gan irr grehts darbs, tomehr isdarrams; jo tahds wihrinsch irr gohdigs, lehnigs, pasemmigs un paklausigs un winsch rahmi padohdahs, là jehrinfsch zirpejam. Das ne launotohs, ja to ir lihds pat gallai nozirptu. Bet ko tad darriht ar teem lepneem pufswahzeescheem un jaunkundsieneem? Dee ar warru gan peespeeschahs, bet ne gribb, là teem ar pirksta gallu peedurahs. Sebfschu tee paschi irr stohlajami, tee tillai nahlfchi zittus stohlacht. Kà tad nu gan drihlfstu tahdu fahkt munstereht, itt là kahdu nekruhschu? Es ne esmu tahds augfts generalis, kas wirsneelus drihlfst stohlacht. Es turru, là es pats wehl esmu dikti stohlajams un tadeht fohti preezigs buhtu, ja kahds pilnigs meisteris gad-ditohs, kas usnemtohs muhs mihligi eegroh-siht un us labbahm pehdahm uslaisf.

Tadeht es nu Tums, zeen. rakffitajs, itt no firds pateizohs, là Tubs sawu balsi islaidufchi un tohs apfaukufchi, kas ar neskaidrahm Latweefchu drehbehm pee mihleem Awischi lasfitajeem eet fehrst, un tà prett zeen. lasfitaju un ir prett muhsu mitas gehdu un sawu apgrehlojahs. Zil labbi tas buhtu, kad Tubs ifklatru parradu, ko tahdi weefi tà eetehre, ar krihtu uswiltu, parradu grahmatu fatafstitu un us mums atlaisfu, tad gahdatum, là tahdi parradi tohp gohdigi ismaksati. Ar lehneem, mihlfsteem, gudreem, fmalkeem un taisneem wahrdeem to itt labbi tà warretu isdarriht, là tas ne weenam par grehti ne nahk nest.

Ja buhtu itt derriga mahziba daudseem un ir mannim, kas es pats ne buht ne taisnojohs un ne leedsohs, là ir es daudskahrtigi apgrehlojohs. Ar laiku mehs wiffi zaur to nahktum pee labbas sapraschanas, kas irr pateefi flaidra Latweefchu walloda, un atkal kas irr neskaidra, ar Wahzu wahrdeem un Wahzu mehli fajaukta walloda. Zits par tahdu mahzibu gan dikti launotohs un pikts paliktu — bet ko tad ar tahdeem lepneem darriht! Kad neredsigais zella rahditaju un waddonu ne gribb un ne gribb peenemt un dohmajahs buht leelaks sinnatais, ne là tas, kam abbas gaischas azzis irr, tad lai tas eet sawu tumfschu zellu; bet lai tas arri tad ne dufmojahs prett to mihligo zella rahditaju, kad winsch peeri labbi buhs fadausfijees jeb kahda bedre buhs eefkrehjis.

Kaut jelle ifklatrs gohdigs Awischi lasfitajs, kas ne irr til tahds pufskohla-lehzejs un bes sinnas runnatajs un leppotajs, bet ihfti gudri mahzihts, lehnigs wihrs un tadeht ihstu taisnu teefu par Latweefchu wallodu spehj spreest, tahdu mihlestibas ammatu usnemtohs un muhsu Awises wiffus grehklus prett Latweefchu wallodus un arri to labbu zellu mums eerahditu! Zil mehs paschi un wiffi gohda wihti lihds ar mums par to tam pateiktum.

Ko dohmajeet juhs zitti — augstee un femmaje — par scho muhsu luhgfschanu? Sinnu gan, prettim runnaschana ne truhks; bet kas par to! Kas taisniba buhs, taisniba paliks un nahks pee gaismas. Tà zelsees gaischums, kas wisseem dohs redsigas azzis.

Scho leetu grippedami usfahkt mehs paschi zil spehdami par to kahdus wahrduhs us preefschu islaidifim, zerredami, là teefataji ne truhks, kas mums prettim runnadami, wisseem par labbu derrigu mahzibu isdohs.

Lai Tubs, Zeenigee! manni, to nabbagu Awischi apgahdataju, par dauds ne mainojeet, là es kaut kahdu rakstu tudal par labbu peenemmoht un là es to dohdoht isnest pa pasauli un to ne effoht papreefsch labbi pahrepuz-

zejis; tad aishildinadamees man jafakka tà: Za baltas maifes naw, tad jaehd rupja maife, baddu laikà ir garrosina! Wet kas nu irr wainigs, ja tahds bads jums un mums us-eet? Suh's paschi! Ne nemmeet scho wahrdu par taunu! — Lai juhs zeen. lassitaji paschi ar sawahm azzim warreet redseht un pasmekleht, kahda mihkla mums tohp eedohyta un woi no tahs jelle dauds mas gohdigu un smeekligu maifi warram iszept jeb ne, tad nu islasseet scho gabbalu, ko kahds mannim ne sinnams wihrs ar wahrdu „Schwindelinsti tas Massinaiis“ mums un jums patabban irr dahwanajis.

„Sems buhdams augstu skattahs.“

„Wezzais Drahreg's bija weens turrigs un pahrtizzis wihrs, winschwairak jaw ka 30 gaddus par tizzigu muishas usraugu bij. Wihram gabje labbi, sawam kungam par prahdam dsihwodams un labba muishas weeta buhdams sewim labbu grassi bij fakrahjis; — bet ko palihdseja, gan wissa schi manta, zil jaw sawas kahrtas zilwetam irr waijadseja bij; bet ta leelaka manta trubke, kad ne bij neweena behrna. Wihrs schelohjabs un ilgojahs pehz tam, tad Deems arridsan winna luhgshanu paklausija un apdahwinaja ar behrneem, bet tomehr winnu wehleschanahs ne bij peepilita, jo no wisseem scheem behrneem ne bij neweena dehta, bet meitas ween. Tschetras meitas bija, tahs tappe mahzitas labba mahziba, zil jaw wezzais warreja espeht; bet meitas jaw nahze leelas un tehwan waijadseja jaw dauds wairak ko gabdaht; jo meitas tappe ka preilenes audsinatas il deenas smalki schobrehjabs, ar smalkahm kleitehm un glanzlehdera kurpehm staigaja, ka jaw dauds dauds latweeschi pahr tam pabrihnjahs un fazzija: ka tahdam tehwan gan waijagoht labbam suttim naudas buht; jo meitas ne weena pelna, bet tomehr muishneeku kahrtà pee tehwa mahjäs dsihwo. Nu tas bij jaw til dauds, bet wehl meitas bija staitas, un pahrleekam smukkas slailas, kad staitijabs no semmes lihds galwas

wirfum, tad bij ko redseht; jo staitis augums ka kahjas lihds pat semmi sneedse, tumshi bruhnas aztinas, smalki pirkstini, kupli matti un wissa eeshana un stahweshana bija tahda, kad neweens fazzija: kad irr latweescha behrni, bet muishneeka. — Tà nu Drahreg's ar sawu feewu un tschetrahm meitahm meerigi dsihwoja sawas mahjäs, bet zil ilgi tas tà gabje? til ilgi kamehr meitas wehl bij behrnu kahrtà. — Tappe Lihna wezzaka meita eeshwehtita un nahze 18 gaddus wezza, tè gabje pee Drahrega sawadi, jo nu nahze bruhgtani un jahze wezzako meitu prezzehht. Schi bija staitaka pahr wissahm tahm zittahm, tai bija arri bruhgtanu, ka saktoht us katra pirksa par peezi. Drahregam nu bij atkal dauds isdohshanas; jo bruhgtani nahze itt beesi un gribbeja arri labbu ko ehst un dsert, tur waijadseja wihram rumma, lirscha, pabrantscha, kuffinuu un dauds zittas smalkas riktes ko smalleem bruhgtaneem, kurri dauds no kaupmannu kahrtas bij preekschà zelt, un tas Drahregam wiss dahrgi malkaja. Arridsan ja til kahda weeta balle tappe turreta ko mahziski sawz (Lanzgesellschaft) tur jaw Drahreg's ar sawahm preilenehm un gaspashu tappe luhgti; sinnams Drahregam nu gabje augstu, jo pats feewas tehws buhdams tappe ar wiss teem smalkakeem dschreeneem ka subbris no dsirdihts; bet par starpahm arri pascham bij jaaptehre dauds rubufu; jo appaksch zitteem ne gribbeja palikt. Meitas bija pahrleekam weeglas danzotajas; jo wissus dantschus pratte un mahzeja staidri wehl wairak, ka pehz nohtehm, un tas teem jauneem bruhgtaneem bija ka piklis pee pakkalas; jo tamdeht Drahrega meitahm arridsan eeksch katra balli tas leelakais schazzis tilke taifhts. Tè pehz laika nahze wehl ohtra meita sawu 15 — 16 gaddus un tappe eeshwehtita, tè bij atkal zitti bruhgtani, wezzaka arri ne bij wehl isprezzeta, un Drahregam bij staidri faine ko barroht, gan arri lai schlihbu gihmi taifija, bet ne lihdsseja ne neeka, tee bij jaw tahdi jauni kungi, kurri wezzo Drahregu un winna feewu ar mihkstahm mehlehem pahrrunnaja. Wiss wairak kohp-

manni bij apgaischi un sohlja ihsti winna meitas prezzet, tas Drabregam tohti patikke jo pilsehtä sinnaja, kad scheem kophmanneem labbi eet un irr fawa bohds un nammelis, un arridsan paschi pahrleekam prisch i sehni no redses, un meitas arridsan ar meeru bij par kophmanna gaspaschahm palikt un jaw skaididamas skattijahs, woi notiks kahda prezzeschahs jeb ne?" u. t. j. pr.

(Ja gribbeet, tad turplikkam wairak.)

Tad teefajeet nu paschi. Tahdu rakstu mannim irr labs krahjums un schis neba tas masakais un fliktakais starp scheem.

Zuhs miht. — n. beidsot wehl raksteet: „Ka daschi stahsti muhsu Awises jaw pa trim reisehm stahw eekschä, par to ja sin un ja a t b i l d Awisu fainneekam.“ Utbildeht es gan atbildeschu un sinnahet es gan sinnu, ko? Es atbildeschu ar Zuhsu pascheem wahrdeem fazzidams: Woi tad ir es, tas jaunais fainneeks, tahs Awises pasihstu no pirma galla? Ne!! Woi jaunais fainneeks fawäs mahjäs eegahjis, gan sinn un warr dabbuht sinnahet, kad, fur un zil winna teh w u teh w i us winna druwu fuhdus usgahfufchi, jeb ne? Wannä pameita mannim schinnis gaddös jaw deesgan aufis kleeds un tik dauds neekus un aplamus wahrbus dohd dsirdeht, ka daschdeen ne sinnu glahbtees! Rä tad nu warretu usnemtees wehl wiffu to klausitees, galwä fanent un wehrä list, ko schi preeksch 30 gaddem atpakkat lihds schai deenai irr isstahstijuse! — Ne, to ne spehju! — Lihdsiba, kas irr labbi teikta, ne irr smahdejama, ja ir zitta

gudra mutte pehz kahda laika to atkal jauki isstahsta. Un zeek gan irr tahdu lassitaju, kas no pahrs 10 gaddem wehl wiffu peeminn? Leelaka pufse irr tahdi, kas muhsu meitas waigu ne zil fenn tik dabbujufchi redseht. — Wezzais nel. Schulz daschdeen tä teizis: Labbaki buhtu, ja tahdas leetas, kas pateefi teizamas, wehl ohtru reisi pa pasauli islaidstu, ne lä tahdas jaunäs leetas, kas ne funnam ne derr! R. S—z.

Teefas fluddinashana.

No Krohna Urumuischas pagasta tohp wiffi tee, kam kahdas taisnas prassichanas buhtu pee teem no mahjohm islikteem Krohna Penkulesnuischas fainneekem, prohti:

- 1) Kristap Lappmann no Prezzeneeku mahjahm,
- 2) Kristchjahn Frizjohm no Mas-Drehgeru mahjahm, un
- 3) Uns Herrmann no Kekschu mahjahm,

par kurre mantahm parradu dehl konkurse spreessta, uszainati, pee saudeschanas fawäs teefas lihds 30to Zuhni f. g. pee schibs teefas peeteiktees un peeminueta terminä sanahkt. Krohna Urumuischas pagasta teefa, tai 28tä April 1851. I

(Z. S.) Peefschdetaja F. Weiss.
(Nr. 307.) Teefas Fritshweris Berg.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassichanas pee ta lihdschinniga Urumuischas fainneeka Disch-Zurnaschu Krista Kalnohsol, par kurre mantu parradu dehl konkurse spreessta, tohp zaur scho fluddinashanu uszainati, pee saudeschanas fawäs teefas lihds 28to Zuhni f. g., kas par to weenigu nu isstahstichanas terminu nolikte, ar fawahm prassichanahm pee schibs teefas peeteiktees. Urumuischas pagasta teefa, tai 3schä Mei 1851. 3

(Z. S.) ++ Pagasta wezz. J. Lamberg.
(Nr. 230.) Teefas Fritshweris U. Kern.

S i n n a.

Wehs wehl ohtru reisi sinnamu darram: ka wehs tahdu s rakstus, kas pee mums atnahk bes ta rakstija ja ihstena wahrda un ja mums ne dohd sinu, fur tas mahjo, ne warram Awises list drikket. Tas mums naw brijw darriht. Ja nu kahds ne gribb, lai wiffai pasauli winna wahrs tohp sinams, tad lai winsch kaut kahdu rakstu sihmi tam stahsta-gallam peelee, bet tam Awischu apgahdatajam lai tas faraksta fawu pilnigu un ihstu wahrdu. R. S—z.

Brijw drikket.

No juhrmallas-gubernias augstas waldischanas pufes: Collegienrath v. Braunschweig, Jenfer.
No. 176.